

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA
KATEDRA SLOVENSKEJ FILOLÓGIE

STUDIA SLOVAKISTICA. 1

VÝHONKY UKRAJINSKEJ SLOVAKISTIKY

Užhorod
2001

Ю.В. Юсип-Якимович

ОНОМАТОПОЕТИЧНА ЛЕКСИКА У СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ (НАЧЕРК СТРУКТУРНОГО АНАЛІЗУ ФОНЕТИЧНОЇ БУДОВИ)

Юлія Василівна ЮСИП-ЯКИМОВИЧ закінчила Ужгородський державний університет у 1983 році та стаціонарну аспірантуру при кафедрі української мови у професора Дзендзелівського у 1986 році. З 1986 р. працювала на кафедрі загального і слов'янського мовознавства, зараз працює на кафедрі словацької філології УЖДУ.

У 1989 році успішно захистила кандидатську дисертацію з українського мовознавства на тему: «Структура ономотопів та їх похідних в українських говорах Карпат», атес-

тований ВАКом доцент з 1993 року.

Зараз працює в галузі фоностилістики українського художнього тексту. Останні публікації «Фоностилістика як наука про мистецтво звукової організації художньої мови, «Ритмічність мови Святого Письма», «Звуковий живопис у Леоніда Глібова» та інші.

Ономатопея принципово протиставлена усій іншій лексиці з двох причин: по-перше, саме оноMATOпeя розхитує фундаментальне уявлення про довільність, невмотивованість звукових одиниць тієї чи іншої мови, чим породжує цілі напрями лінгвістичних досліджень у сфері

звукового символізму та психолінгвістики. Це, зокрема, в славістиці праці А.С.Штерн [21], А.А.Леонт'єва [14], А.М.Газова-Гінзберга [3], В.В.Левицького [12; 15], А.П.Журавльова [9], І.Н.Горелова [5], А.Н.Журинського [10], С.В.Вороніна [2], Є.А.Гурджієвої [6], Є.А.Дубинської [8], Н.Ф.Пелевіної [16].

По-друге, оноματοпоетична лексика має «неканонічну фонетичну будову, слабо підлягає фонетичним законам тієї чи іншої мови. Ці дві причини і зумовлюють розглядати оноματοпею як особливу підсистему, як периферію мови [1, 85].

На відміну від неоноματοпоетичної лексики, звуконаслідування фонетично вмотивовані: самі звуки становлять собою наслідування відповідної дії чи явища навколишнього світу. Основа для такої вмотивованості знаходиться якби всередині тієї чи іншої оноματοпоетичної лексеми. Матеріальна сторона звуконаслідувань специфічна. Екзотичність їх звукових оболонок виражається в репертуарі уживаних звуків і в сполучуваності останніх. «Ці явища не укладаються в канон, тобто в звичайні фонетичні норми даної мови або тому, що поміж ними зустрічаються такі «звуки, які не можна співвіднести із нормальними фонетичними реалізаціями «законних фонем» мови, або такі, які зустрічаються у незвичних сполуках чи незвичних позиційних умовах» [17, 96].

Наслідування звуків навколишньої дійсності, які передаються звуконаслідуваннями, засвоюючись тією чи іншою мовою, піддаються фонологізації і граматицізації і тільки так отримують доступ до власне мовної системи – стають оноματοпоетичними лексемами, підосновою для подальших відоноματοпоетичних дериватів дієслів, а від них – іменників і т. д.

Перший ступінь такого «прийому в мову» складає, як вказує О.О.Реформатський, – фонологізація звуконаслідувань, тобто субституція природних чи технічних звуків через мовленнєву фонетичну імітацію для того, щоб в кінці кінців потрапити в канонічні реалізації фонем у даних позиціях у вигляді канонічних уже варіантів [17, 97].

Звукові оболонки оноματοпей пов'язані із денотатами через їх значенняю «U slov onomatopoeických je význam slova motivován hláskovým skladem» [27, 364]; у неоноματοпоетичній лексиці звук іррелевантний до значення.

С. Ульманн взагалі фонетичну звуконаслідувальну вмотивованість вважає семантичною мовною універсалією [22, 258], адже, дійсно, в усіх мовах світу звуконаслідування з'являються в одній і тій же сфері семантики: шуму, крику, скрипу, удару, звуку і звукових вражень узагалі.

У славістиці досліджувались (крім звукового символізму) інші аспекти ономапопеї: Д. Бораніч зібрав «*mnoho onomatopoických se-mantém pro hlasy rozmanitých zvířat z jazyků slovanských a pokusil se také už jejich rozbor... Nemálo slovanských a baltských útvarů toho druhu osvětluje Machek ve své knize o výrazech expressivních. Onomatopoický materiál český, ale i jiný skoumá uytvřale Janko ve svých příspěvcích k českému slovníku etymologickému*», – такий огляд наукової літератури з ономапопеї у славістиці подає Й. М. Коржінек у праці «*J. M. Koříněk. Studie z oblasti onomatopoeje*» – Praha 1934 – 265 s.). Ще відомі праці цього ж автора про відношення між звучанням і значенням (звуком і смислом) [29; 30], а також праця В. Махека про відономапопоетичні моделі дієслів на *-otati, -etati, -itati* [32]. Етимологічними студіями ономапопей у славістиці займалися В. Копечний у праці «*Slavistický příspěvek k problému t. zv. elementární příbuznosti*» [27] та Й. Зубатий у праці «*Studie a články. Výklady etymologické a lexikální*» [33]. З точки зору типології, зіставлення розглядає ономапопею Г. Г. Білфельдт у статті «*Onomatopoeica im Sorbischen und Deutschen*» [24; 25].

Фонетичні спостереження над ономапопоетичними утвореннями із суфіксом *-ot* у верхньолужицькій мові проводила С. М. Толстая [19].

В українському мовознавстві першим дослідженням із проблем ономапопеї є праця Р. Смаль-Стоцького Примітивний словотвір. – Варшава, 1929. – 200 с. У цій монографії закладені основи дослідження не тільки українських звуконаслідувань, а й слов'янських взагалі (ця праця і написана раніше, ніж вищевказані). Та й сам автор підкреслює, що у порівняльній слов'янській граматиці звуконаслідування на той час були недосліджені, оскільки тривалий час уся увага славістики була зосереджена на історичній граматиці, на обробці давніх пам'яток церковної літератури, де звуконаслідування не представлені, та й у шкільних граматиках годі було шукати прикладів. Дослідження Р. Смаль-Стоцького – це перша спроба в славістиці систематизувати й дослідити звуконаслідування, ту сферу, де «інстинктивно відчувається справжня

творчість мови, де ще булькає в перемінному вокалізмі та консонантизмі неостигла лава мови» [18, 122].

На сьогодні звуконаслідування в українській літературній мові як одна із груп інтер'єктивів досліджені Л.І.Мацько [15].

Діалектний звуконаслідувальний матеріал українських говорів ареалу Карпат був зібраний, систематизований нами у дослідженні «Структура ономатопів і їх похідних в українських говорах Карпат» [23].

Звуконаслідувальним лексемам російської мови присвячені дослідження О.І.Германовича [4], В.М.Добровольського [7], Л.О.Капанадзе [11], І.С.Торопцева [20].

У широконаведеному нами огляді літератури з проблем ономатопеї у славистиці не значаться праці із такої важливої проблеми як фонетична структура звуконаслідувань. Праці в основному спрямовані на розв'язання загальних проблем співвідношення звучання і значення чи вмотивованості мовного знака, етимології, словотвору ономатопей і т. д. У жодній із праць не пропонується дослідження фонетичної будови ономатопей, за винятком спостережень С.М.Толстої над фонетичним складом звуконаслідувальних коренів у верхньолужицькій мові. У зв'язку із недостатніми дослідженнями перебільшеною є уява про «звуковий анархізм» ономатопоетичної лексики.

С.М.Толстая пише: «При ближчому розгляді ономатопоетичні слова виявляють не тільки ознаки певної фонетичної організації, але навіть більш високий ступінь впорядкованості, ніж це взагалі властиво лексиці. Саме з цієї точки зору звертають на себе увагу верхньолужицькі ономатопоетичні іменники і співвідносні з ними в семантичному і словотвірному плані дієслова з суфіксом *-ot* типу *dupot* “топіт” – *dupotać* “топотати, важко ступати”. Утворення такого типу відомі в усіх слов'янських мовах, але особливу продуктивність вони отримали в західнослов'янській області» [19, 273]. Свої фонетичні спостереження С.М.Толстая проводить над 179 звуконаслідувальними коренями у верхньолужицькій мові, зафіксованими словниками:

Ф.Якубош. Hornjoserbsko-nemski słownik. – Budyšin – Bautzen, 1954;

Н.Леман. Słownik górnołużicko-polski. – Warszawa, 1967.

Із 179-и коренів 178 односкладові, один двоскладовий: *šwirin-*.

Кожен корінь складається із трьох елементів:

1) превокалічного приголосного (групи приголосних);

2) голосного;

3) превокалічного приголосного (групи приголосних).

Загальна схема фонетичної структури звуконаслідувань у верхньолужицькій мові С.М.Толстою представлена так:

«[sš – C – (R)] – V – [(R) – (scš) – C],

де C – будь-який приголосний (консонант),

R – сонант,

V – голосний (вокал).

У дужках вказані елементи, які можуть бути відсутні» [19, 275].

У досліджуваній групі звуконаслідувальних коренів С.М.Толстая відмічає невиразність, монотонність поствокалічних компонентів і велику різноманітність превокалічних компонентів. Дослідницею у превокалічній позиції зафіксовано 67 різних консонантних груп, що обслуговують 179 звуконаслідувань; у поствокалічній позиції консонантних груп утричі менше – 21 приголосний (це лише губні і задньоязикові) [19, 275].

Щодо вокалічного компонента (V), то голосні /i/–/u/–/a/ представлені найчастіше, а потім йдуть компоненти /e/–/o/–/y/, і накінець /e/–/o/; «переважають голосні звуки, що артикуються в крайніх зонах мовленнєвого апарату» [19, 277].

С.М.Толстая допускає, що такий розподіл голосних відображає лише співвідношення частотності різних голосних у верхньолужицькій мові. Найбільше звуконаслідувань, які відрізняються превокалічними компонентами типу: *dak – zak, fik – tik, kink – kling, dup – tup, lap – lip, rop – rip, rok – pok* і т. д. «Помітною особливістю розглядуваної групи слів є їх фонетична близькість, внаслідок чого багато пар коренів відрізняються один від одного мінімальними фонетичними ознаками, причому однаковий ступінь відмінності може характеризувати як семантично тотожні корені, так і такі, що сильно відмінні в значенні» [19, 278].

У верхньолужицькій мові коренів, які відрізняються тільки поствокалічним компонентом, мало. Найбільша довжина ряду = 5: *dyd – duch – duk – dup – dyrk*; більшість коренів взагалі не вступає в такі пари [19, 278].

Звуконаслідування, які відрізняються тільки вокалічним компонентом /V/, утворюють у верхньолужицькій мові ще коротші ряди, найдовший містить 4 звуконаслідування: *prásk – prosk – prusk – prusk*; серед них зафіксовані семантичні дублети: *knosk – knysk, plesk – plusk* і т. д.; «є приклади, коли корені з різними голосними виражають різний ступінь однієї й тієї ж дії, напр. *chach* “про дзвінкий сміх”, *chich* “про легкий сміх”, *lap* “хлебати”, *lip* “лизати” та ін.; пряме й переносне значення *čík* “щебетати”, *ček* “базікати” [19, 278].

Такі ознаки фонетичної невпорядкованості фіксує С.М.Толстая для звуконаслідувань у верхньолужицькій мові.

У кінці статті дослідниця вказує: «Відмічені тут (коротко) особливості фонетичної структури ономатопоетичних утворень у верхньолужицькій мові заслуговують, на наш погляд, більш пильної уваги, у тому числі і в зв'язку з аналогічними утвореннями в інших слов'янських мовах, насамперед західнослов'янських» [19, 278].

Ми піддали структурному аналізу з точки зору фонетичної будови словацьку ономатопоетичну лексику, зафіксовану в «*Slovníku slovenského jazyka: I – V – Slovenské pedagogické nakladateľstvo*» – Bratislava, 1960–1965.

На основі сполучуваності вокалічних і консонантних компонентів ми розподілили звуконаслідування в рамках наступних фонемотипів і підтипів¹:

1) двофонемні – це звуконаслідувальні утворення, що складаються із двох фонічних компонентів – із твердого приголосного (консонанта) – /C/ або м'якого /C'/ та голосного (вокалу) – /V/. Для зручності опису позицію приголосних відносно вокалічного компонента називаємо превокалічною і поствокалічною. У словацькій мові функціонують два двофонемні типи звуконаслідувань: /CV/ і /CC/. Тип /CV/ має м'який фонемопідтип /C'V/; Тип /CC/ теж має м'який підтип /C'C/.

Трифонемні звуконаслідування представлені такими фонемотипами: /CVC/ (підтипи: /C'VC/ і /CVC'/), /CCV/ (підтип: /CC'V/), /CCC/ (підтип /CC'C/).

---

¹ Примітка. Ми подаємо сумарний опис фонемотипів звуконаслідувань без вказівки на значення, том і сторінку, оскільки піддаємо аналізу фонетичну структуру.

Чотирифонемні оноματοпоетичні утворення в словацькій мові функціонують у наступних фонемотипах: /CCVC/ (підтипи: /C'VCV/, /CC'VC'/), /CVCC/ (підтип: /CVCC'/), тип /CVCV/ (підтип: /C'VCV/); тип /CCCC/.

П'ятифонемні звуконаслідування представлені фонемотипами: /CCVCC/ (підтип /CC'VCC/), /C'CCC'V/, /C'VCC'V/.

Шестифонемні – типом /CCVCVC/.

Двофонемні звуконаслідування

Фонемотип /CV/ представлений утвореннями: *be, bu, ci, či, du, fu, fi, ga, ha, cha, he, che, chi, hi, ho, tu, ko*; м'який підтип /C'V/ – *t'u*; фонемотип /CC/ – *fr, kr, cr, hr, chr*. У типі /CC/ другий елемент тільки /r/ при певній різноманітності перших елементів. М'який підтип /CC'/ представлений одним утворенням *bl'*.

Трифонемні звуконаслідування

Найпродуктивнішим є фонемотип /CVC/, представлений оноματοпоетичними утвореннями: *bac, baf, bach, bat, bit, buc, buch, but, cap, cic, cin, cup, čap, čiv, fác, fik, fuk, fuč, hah, hach, ham, hav, hoh, hor, hur, huch, kuk, pich, čip, kot, dup, dur, haf, cuk, čik, cuc, čup, čur, kač*.

Підтип /CVC'/ – *fit'*, підтип /C'VC/ – *d'av, d'ob, d'af, d'ub*.

Фонемотип /CCV/ репрезентований такими звуконаслідуваннями: *kva, kru, kra, kvi, kvo, čvi, cva, bru, bzu, stu, sto, sta*; м'який підтип /CC'V/ – *bl'a, kňu*.

Особливо цікавим є фонемотип /CCC/, не зафіксований дослідниками, як і тип /CC/, в інших слов'янських мовах. Очевидно, це пов'язано із наявністю у словацькій і чеській мовах складотворчих звуків /ε/ і /п/. Активність звуків /р/, /л/ при творенні оноματοпей відмічав Р.Смаль-Стоцький в українській мові: тільки в інших умовах (при редуплікації, розширенні кореня тощо) [18, 38].

Фонемотип /C₁C₂C₃/ представлений звуконаслідуваннями: *brš, bzz, crk, dlb, drc, hrk, frr, frk, krr, brk, klk, frs, frc, frn, chrs, drk, blb, hrč, blk, čvr, drn, frn*; підтип /CC'C/ – *kl'k, gl'k*. Серединний компонент /C₂/ виражений частіше /r/, ніж /l/. Репертуар першого /C₁/ різноманітніший, ніж останнього /C₃/.

Чотирифонемні звуконаслідування

У словацькій мові вони представлені типами: найпродуктивніший /CCVC/: *cvak, chlop, chlep, chrut, chrup, chroch, klap, klop, klep, klok, chrap, kvap, krach, kroch, chlap, groch, čvik, čvir, klip, kvik, bzik, cmuk, cmak*. Підтип /CC'VC/ репрезентований утвореннями: *bsaf, bsak, chsas, chsus, usup, usap*; підтип /CC'VC'/ – *chl'as', kl'ut'*.

Інші чотирифонемні утворення менш продуктивні. Тип /CCCC/ представлений звуконаслідуваннями *brnk, chrst, frnk, frng, frsk, čvrk, cvrk, frck, frsk, drnk*, де в усіх утвореннях без винятку виступає складотворчий [ε]. Фонемотип /CVCC/ репрезентують оноματοпоетичні лексеми: *dups, hups, durk, cing, cink, ceng, ling, bums, curk, čurč*. Підтип /CVCC'/ – *bubl', fundž*. Фонемотип /CCVC/ представлений тільки м'яким підтипом /CVCC'/: *br'im*. Фонемотип з двома вокалічними компонентами /CVCV/ має більшу репрезентацію: *dudu, haha, gaga, hoho, huhu, hehe, hura, kuvi, uivi, cupi, lupi, dupi, rupi, cupu, dupu, uuri*.

П'ятифонемні звуконаслідування

Вони представлені типами: /CCVCC/: *blesk, tresk, cveng, druzg, draps, flink, blink, klin, klink, frink*; м'який підтип /CC'VCC/ – *fsask*; ще інші малочисленні утворення: /C'VCCC'V/ – *cingi, lingi*; /C'CCC'V/ – *uvrli*; /CC'VCC'/ – *chsusč*. Шестифонемні майже не представлені, за винятком *ivirik*, пор. у верхньолуж. *lwirin*, відмічене С.М.Толстою [19, 274]. Утворення словацьке *ciling* можна розглядати як похідне від *ling* [ci+ling].

У результаті проведеного структурного аналізу фонетичної будови словацьких звуконаслідувань ми дійшли висновку, що найпродуктивнішими є трифонемні утворення (із проаналізованих нами 205 звуконаслідувань 83 – трифонемні; 70 – чотирифонемні; решта – дво- і п'ятифонемні, шестифонемні – рідкість – одне утворення).

Найпродуктивнішим виступає трифонемний тип звуконаслідувальних утворень в українських говорах Карпат, відмічений нами при дослідженні фонетичної структури оноματοпів цього ареалу [23, 107].

Фонемна будова словацьких звуконаслідувань відповідає системі вокалізму й консонантизму словацької мови.

Консонантні компоненти оноματοпоетичних утворень функціонально вагоміші, базові. Вони сприяють передачі тих чи інших звукових

вражень: губні передають чіткі ляскаючі звуки, задньоязикові – переривчасті; шиплячі – деренчливі; носові – приглушені, переривчасті. Всі консонантні компоненти та їх сполуки утворюють у цих утвореннях одну функцію – звуконаслідувальну. Вокальні компоненти породжують варіанти звучань.

Для словацьких оноματοпоетичних утворень характерним є варіювання, плинність голосних і приголосних звуків, що призводить до семантичних дублетів, варіантів.

Вокалічні варіювання:

bam – bim – bom – bum; kra – kro – kru; kva – kvi – kvo; cmi – cma; krach – kroch; d'ob – d'ub; fik – fuk; hop – hup; čip – čap – čup; čvak – čvik; klep – klop – kljp – klap; chlep – chlop – chlip – chlap; č'ap – č'up; chrap – chrop – chrup; chl'as' – chl'us'; cmuk – cma; cing – ceng; krach – kroch; ha – he – hu – ho – hi; cha – che – chu; be – bu; či – ču.

Консонантні варіювання:

kroch – groch; brnk – frnk – drnk – frng; čvrk – cvrk; cing – ling; fuk – fuč; baf – bach; blesk – tresk; kling – klink; blink – flink – frink; hav – haf; dup – hup; dlb – blb; hrk – drk – frk – crk – brk; drn – brn; bl'k – kl'k; drc – frc; d'av – d'af; d'ub – t'up; cingi – lingi; dups – hups; cupi – lupi – dupi – rupi; bl'af – bl'ak; čvrk – cvrk; durk – curk; buc – bum – buch; cic – cin – civ; čiv – čik – uip та ін.

У превокалічній (початковій) позиції репертуар консонантних елементів різноманітніший, ніж у поствокалічній чи кінцевій позиції (пор. *blink – flink – frink; cupi – lupi – dupi – rupi*).

Консонантні компоненти у звуконаслідуваннях зберігаються краще, ніж вокалічні. Вони виступають опорними елементами, а вокалічні – це елементи-наповнювачі, які варіюються частіше. Вокалічні компоненти створюють варіативність звучання одного й того ж звукового комплексу: *bam – bim – bum – bom* і т. д. Плинність, перемінність консонантних компонентів приводить до багатства самих звуконаслідувальних утворень. Плинність звуків в оноματοпоетичних лексемах – характерне для оноματοпеї явище, саме так виражається зв'язок між багатством звучань і значень оноματοпів або ж зв'язок оноματοпей із їх акустичними денотатами.

Таким чином, для словацьких оноματοпоетичних утворень характерна висока фонетична впорядкованість. Вони становлять собою систему

фонемотипів. У межах фонемотипів спостерігаються певні закономірності сполучуваності консонантних і вокалічних компонентів між собою.

Крім спостережень, проведених С.М.Толстою у верхньолужицькій мові та нами на діалектному українському матеріалі, у славістиці не досліджувалась особливість фонетичної структури звуконаслідувань.

Наше дослідження – це лише начерк у подальшому вивченні фонемної будови ономотопів у словацькій мові, останнє слово – за матеріалом діалектним, бо «справдішня ономотопоезія є наймогутніше джерело кожної народної мови взагалі, яке безперестанно обновляє її новими, свіжими струями» [18, 4].

Література

1. Бубрих Д.В. К проблеме изобразительной речи // Ученые записки Карело-финского ун-та. Исторические и филологические науки. – Петрозаводск, 1949. – Т. 3. – Вып. I. – С. 85–94.
2. Воронин С.В. Синестезия и звуко-символизм. – Тезисы VI Всесоюзного симпозиума по психолингвистике и теории коммуникации. М; 1978 – С. 40–41.
3. Газов-Гинзберг А.М. Был ли язык изобразителен в своих истоках? – М; 1965 – 183 с.
4. Германович А.И. Заметки о морфологии междометий русского языка. Словообразование от междометий // Известия Крымского пед. ин-та. Т. 23. – Симферополь, 1957 – С. 333–352.
5. Горелов И.Н. Проблема функционального базиса речи в онтогенезе. Челябинск, 1974. – 116 с.
6. Гурджиева Е.А. Элементарный звуковой символизм. Автореф. канд. дис. – М; 1973 – С. 91–103.
7. Добровольский В.Н. Звукоподражания в народном языке и в народной поэзии // Этнографическое обозрение 1894. – Т. 22, – №3 – С. 81–96.
8. Дубинская Е.А., Воронин С.В. К символизму лабиальных // Функциональные особенности лингвистических единиц – Краснодар, 1979. – С. 113–119.
9. Журавлев А.П. Фонетическое значение. – Л; 1974. – 160 с.
10. Журинский А.Н. Некоторые сопоставления «периферийных» классов языковых знаков. // Синхронно-сопоставительный анализ языков разных систем. М; 1971. – С. 240–256.
11. Капанадзе Л.А., Красильникова С.В. Жест в разговорной речи // Русская разговорная речь. – М: Наука, 1973 – С. 469–481.
12. Левицкий В.В. Семантика и фонетика. – Черновцы, 1973. – 103 с.
13. Левицкий В.В. Звуковой символизм в лингвистике и психолингвистике. – Филологические науки, 1975, №4 – С. 54–61.
14. Леонтьев А.А. Психолингвистика, – Л., 1967 – 118 с.

15. Мацко Л.И. Интеръективы в украинском языке: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. – К; 1985. – 45 с.
16. Пелевина Н.Ф. Языковая и внеязыковая мотивировки семантики языкового знака. – Калининград, 1976. – С. 35–40.
17. Реформатский А.А. Неканоническая фонетика. // Развитие фонетики современного русского языка. М.: Наука, 1966. – С. 96–109.
18. Смаль-Стоцький Р. Примітивний словотвір. – Варшава, 1929. – 200 с.
19. Толстая С.М. Фонетические наблюдения над ономотопеическими образованиями с суффиксами -от в верхнелужицком языке // Исследования по славянскому языкознанию. – М: Наука, 1971. – С. 272–280.
20. Торопцев И.С. К вопросу о специфике звукоподражательных слов. // Вопросы современного русского языка и методики его преподавания в педагогическом вузе. – Курск, 1974. – Ч. I – С. 3–13.
21. Штерн А. С. Объективные критерии выявления эффекта «звуковой символики». // Материалы семинара по проблеме мотивированности языкового знака. – Л., 1969. – С. 69–73.
22. Ульманн С. Семантические универсалии. // Новое в лингвистике. – Вып. V. Языковые универсалии. – М.: Прогресс, 1970. – С. 250–293.
23. Юсип Ю.В. Структура ономотопов и их производных в украинских говорах Карпат: дис. канд. филол. наук. – Ужгород, 1989 – 367 с.
24. Bilfeldt Н.Н. Onomatopoeica im Sorbischen und Deutschen // Zeitschrift für Slavistik. – 1982. – N 3. – S. 323–331.
25. Bilfeldt Н.Н. Ономотопэтика в серболужицком и немецком // IX Международный съезд славистов (Киев, сентябрь, 1983): Материалы дискуссии. Языкознание. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 217–222.
26. Boranič D. Onomatopejské riječi za životinij u slavenskim jazicima // Rad jugoslavenske Akademije Umjetnosti CLXXVIII. – Zagreb, 1909. – S. 1–86.
27. Kopečný F. Slavistický příspěvek k problému t. zv. elementární příbuznosti // Езиковецки изследования в чест на академик Стефан Младенов. – София, 1957. – С. 363–387.
28. Kořínek J.M. Studie z oblasti onomatopoeje» – Praha, 1934 – 265 s.
29. Kořínek J.M. Zur lautlichen Struktur der interjektionalen Sprachgebilde // Slavia, roč. XV, seš. 1. – Praha, 1937.
30. Kořínek J.M. Laut und Wortbedeutung // Travaux du Cercle linguistique de Prague, 8, 1939.
31. Machek V. Studie o tvoření výrazů expresivních. – Praha, 1930. – 156 s.
32. Machek V. Origine des Verbes slaves en -ot-ati / -et-ati / -it-ati // Sborník Filozofické fakulty Univerzity J.Komenského. Philologica – 16. – Bratislava, 1964.
33. Zubatý J. Studie a články. Výklady etymologické a lexikální. – Praha, 1945. – S. 145–147.

Summary

The article «Onomatopoeic Vocabulary in Slavic Languages (a sketch of structural analysis of phonetic structure)» by Yu. Yusyp-Yakymovych deals with the analysis of the state of studies of various aspects of onomatopoeia in slavistics. The first sketch of structural analysis of phonetic structure of onomatopoeic lexemes, based on the material of the Slovak language, is presented.

Список публікацій (1996–2001)

1. Ономапопея як абсолютна та семантична мовна універсалія // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологія – Вип. 3. – Ужгород, 1998 – 6с.
2. Офіційний відгук про дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук Спанатій Любові Степанівни “Гончарна лексика в говорах української мови” – Миколаїв, 1997 – 216с. – “Атлас гончарної лексики української мови”. – Миколаїв, 1997 – 136 карт. // У кн: Українське гончарство: Національний культурологічний щорічник. За роки 1996-1999. – Опішне: Українське гончарство, 1999. – Кн. 4. – 656с. – с. 361-364.
3. Фоностилїстика як наука про мистецтво звукової організації художньої мови. // Ювілейний збірник на честь 70-річчя від дня народження професора Петра Лизанця. – Ужгород 2000. – 8 с.
4. Про ритмічність мови Святого Письма (на сторінках журналу “Рідна мова”) // Християнство й українська мова / Матеріали всеукраїнської наукової конференції – Київ, 5-6 жовтня 2000 року. – Львів, 2000. – 9 с.
5. Звуковий живопис у творах Леоніда Глібова // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. / Збірник наукових праць. – Вип. 2. – Ужгород, 2000. – 7 с.
6. Про засоби евфонізації народної української мови (погляди В. Самійленка та М. Коцюбинського). // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства / Збірник наукових праць – Вип. 3. – Ужгород, 2000. – 6 с.
7. Тенденція евфонізації української мови: теоретичний та історичний аспекти. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологія. – Вип. 5. – Ужгород, 2001. – 11 с.
8. Українська термінологія фоностилїстики: становлення та функціонування. // Збірник наукових праць IV міжнародної наукової конференції // Українська термінологія і сучасність. К., 2001. – 8 с.